

Maa- ja metsätalousministeriölle

Viite: Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö (3.11.2011) 2379/443/2011
"Lausuntopyyntö Tornionjoen kalastusalueen kalastussäännön 16 §:n mukaista ja vuotta 2012 koskevista neuvotteluista Ruotsin kanssa"

SUOMALAIS-RUOTSALAISEN RAJAJOKIKOMISSION LAUSUNTO

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio kiittää Suomen maa- ja metsätalousministeriötä viitekohdassa mainitusta lausuntopyynnöstä.

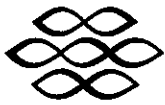
Komissio on tutustunut aiempiin tutkimuksiin ja selvityksiin (mm. Ruotsin Fiskeriverketin ja Suomen RKT:n lohikutkijoiden loppuraportti 28.2.2011) sekä viittaa Maa- ja metsätalousministeriön 29.12.2010 asettaman työryhmän tuoreeseen mietintöön "Suomessa lisääntyvien Itämeren lohikantojen tila tieteellisen havaintoaineiston perusteella". Komissio on lisäksi seurannut tilannetta alueella ja käynyt keskustelua alueen kalastuksen valvontaa hoitavien tahojen kanssa. Saamiensa tietojen perusteella Suomalais-ruotsalainen rajajokikomission katsoo seuraavaa.

Lohikantojen säilyminen kestäväällä tasolla edellyttää tiettyä vähimmäismäärää kudulle nousevissa kaloissa. Synä lohikantojen heikkoon tilaan ovat lukuisat tekijät, kuten Itämeren elinympäristössä tapahtuneet muutokset, vaelluspoikasten korkea kuolleisuus merivaelluksen alkuvaiheessa ja kalastuksessa tapahtuneet muutokset (mm. ajosiimakalastuksen kasvu pääaltaalla). Kalapopulaatioihin kohdistuva voimakas kalastuspaine aiheuttaa kuitenkin sen, että aivan liian pieni osa merelle lähteneistä lohenpoikasista palaa kotijokeensa kutemaan.

Suomella ja Ruotsilla on luonnonlohien kutuvaltioina vastuu omista luonnonlohikannoista. Tornionjoen osalta näillä valtioilla vastuu on yhteinen. Samalla myös toisten valtioiden luonnonlohikantoja tulee kunnioittaa. Jotta jokeen kudulle pääsevien kalojen määrä saataisiin turvallisemmalle tasolle, Suomen ja Ruotsin välisen rajajokisopimuksen antamia mahdollisuuksia tämän tason saavuttamiseksi tulee myös käyttää luonnonlohikantojen elpymisen tukemiseksi. Luonnonlohikantojen elvyttämiseen tähtäävien toimenpiteiden viivyttäminen vaarantaa komission näkemyksen mukaan niiden elinvoimaisuuden ja tätä kautta lopulta tämän luonnonvaran hyödyntämismahdollisuudet. Romahtaneiden populaatioiden uudelleen elvyttäminen on erittäin työlästä ja kallista. Tämän vuoksi komissio esittää seuraavia kohtia muutettavaksi ja tarkennettavaksi vuoden 2012 kalastuskaudelle:

- Merialueella lohenkalastuksen aloitusaikaa täytyy myöhentää molemmissa maissa Tornionjoen kalastussäännön salliman myöhäisimmän ajankohdan mukaisesti. Näin ollen komissio esittää, että lohenkalastus alkaisi 29.6.2012 klo 12 ja kalastussäännössä mainittu ns. muun kalan pyynti aloitettaisiin samaan aikaan.

Käytäntö on osoittanut, että aikaisemmin aloitettavalla ns. muun kalan pyynnillä ei ole taloudellista merkitystä ja tätä muun kalan pyynnin aikaa on itse asiassa käytetty vain lohen pyyntiin. Tämä on käynyt selväksi valvonnasta

2.12.2011

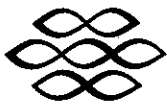
saaduilla tiedoilla. Valvonta ei myöskään ole toiminut riittävästi lohen pyynnin estämiseksi. Kalastus avomerellä on sekakantakalastusta, joka vaarantaa erityisesti monia heikossa kunnossa olevia luonnonlohikantoja.

Samaan aikaan aloitettava kaikkea kalaa koskeva pyynti selkeyttäisi valvontaa, kun erillistä muun kalan pyynnin valvontaa, johon liittyy varsin työläitä pyydysten tarkistuksia, ei enää tarvittaisi. Näin voitaisiin sekä säästää että kohdentaa paremmin valvontaan käytettyjä resursseja.

- Suomessa ja Ruotsissa (sopijamaissa) lohenkalastus tulee aloittaa samanaikaisesti. Rajaseudun asukkaiden tasapuolinen kohtelu edellyttää tätä.
- Vaikka Kemijoen terminaalialue ei kuulu komission toimialueeseen, sen kalastuksella on suuri merkitys Tornionjokeen nousevan lohen määriin. Siksi komissio esittää, että Kemijoen terminaalialueen lohenpyynti tulisi ajallisesti yhdistää rajajokisopimuksen toimialueella tapahtuvan merialueen pyynnin kanssa eli pyyntiä terminaalialueilla ei saisi aloittaa aikaisemmin kuin rajajokisopimuksen toimialueella.

On osoitettu, että Kemijoen terminaalikalastusalueella ja sen lähellä luonnonlohien osuus on ollut yli puolet saaliista: Kemin terminaalialueen kalastuksesta vuonna 2010 tehdyn selvityksen perusteella terminaalialueen uloimmilla lohenkalastuspaikoilla yli 60 % saaliista on luonnonlohta, eikä Kemijoen istutuslohta, jonka pyyntiin alue on perustettu ("Istutettujen ja luonnonlohien esiintyminen Kemijoen terminaalialueen lohisaaliissa", RKTL:n tulostavoiteraportti maa- ja metsätalousministeriölle 31.12.2010). Tämä menettely olisi kansainvälisen Itämeren kalastuskomission vuonna 2002 hyväksymän terminaalialueiden kalastusstrategian mukaista. Strategian mukaan viljeltyä lohta voidaan kalastaa terminaalialueilla, joissa villin lohen osuus on osoitettu merkityksettömäksi.

- Jokialueella koko kauden lohenpyynti tulisi aloittaa aikaisintaan tiistaina 12. kesäkuuta klo 18 Suomen aikaa ja sen tulisi päättyä 19. elokuuta klo 18 Suomen aikaa.
- Jokialueella lohenkalastusrauhoidus eli ns. viikkorauhoituksen tulisi kalastusaikana alkaa sunnuntaisin klo 18.00 ja päättyä tiistaisin klo 18.00 Suomen aikaa. Viikkorauhoituksen pidentäminen on tarpeellista kudulle pääsevien kalojen määrien lisäämiselle. Rauhoituspäivien valinnalla voidaan kuitenkin tukea kalastusmatkailua.
- Kulkuverkkokalastusta joella tulisi rajoittaa siten, että venekuntaa kohden sallittaisiin vain yksi kulleverkko ja määrättäisiin myös saalisrajoitus. Em. kalastustapa on Tornionjoen kalastussäännössä sallittu, jotta perinteisen kalastustavan taidot voitaisiin säilyttää, mutta kesällä 2011 on voitu havaita, että tapa on kestävä, jos pyydys- ja saalisrajoituksia ei määrätä. Tämä ilmeni alueelta tulleista ilmoituksista ja Tornionjoella tehdystä kalastusneuvonnasta.
- Kalastusperinteen säilyttämiseksi kannattaa harkita perinteisten lohipatojen rakentamisen sallimista vaikkapa yhdistettynä paikallisiin kesätapahtumiin. Lohipatojen rakentamisen tietotaito on nopeasti katoamassa. Perinteen ja

2.12.2011

kalastuskulttuurin säilymisen tukeminen on rajajokisopimuksen hengen mukaista.

Lisäksi rajajokikomissio toteaa, että jos ns. muun kalan pyynti sallitaan merialueella ennen varsinaisen lohenpyynnin aloitusta, kalastuksenvalvontaan pitää siinä tapauksessa osoittaa nykyistä huomattavasti enemmän resursseja.

Rajajokisopimukseen kirjattua Tornionjoen kalastussäännön valvontapykälää (§21) ei ole noudatettu tähän saakka riittävästi. Sopimuksen tarkentamista aiemmin tässä esitetyllä tavalla voi kuitenkin pitää huomattavasti selkeämpänä ja kustannustehokkaampana menettelytapana.

Johan Antti
Ruotsin puheenjohtaja

Kari Kinnunen
Suomen puheenjohtaja

Eira Luokkanen
Komission sihteeri